

UCHWAŁA NR 53/2021

**Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku
z dnia 22 czerwca 2021 r.**

w sprawie: przyjęcia stanowiska dotyczącego gospodarowania terenami pokopalnianymi będącymi w dyspozycji Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.

Na podstawie § 22 ust. 2 Statutu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku

**Zarząd Związku
uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się stanowisko w sprawie gospodarowania terenami pokopalnianymi będącymi w dyspozycji Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.

§ 2

Treść stanowiska, stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej uchwały, przekazuje się do Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Aktywów Państwowych, Ministerstwa Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej, Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku*

(-) Mieczysław Kieca

Załącznik nr 1 do Uchwały nr 53/2021
Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku
z dnia 22 czerwca 2021 r.

**Stanowisko Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego
z siedzibą w Rybniku w sprawie gospodarowania terenami pokopalnianymi będącymi w dyspozycji
Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.**

Polska jest największym beneficjentem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Pierwszy filar Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji ma wspomóc nasz kraj kwotą 3,5 mld euro na złagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji. Oznacza to największe wyzwanie transformacyjne w Unii Europejskiej.

By przebiegło ono skutecznie i efektywnie, niezbędne jest włączenie w proces transformacji wszystkich jej interesariuszy. Poza gminami górniczymi, ich mieszkańcami i pracownikami zakładów górniczych i okołógórniczych, są nimi Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A., która dysponuje majątkiem powstałym na skutek przeprowadzonej likwidacji kopalń oraz pozostali właściciele terenów pokopalnianych.

Pierwsze próby dyskusji nad zmianami prawnymi, umożliwiającymi nieodpłatne przenoszenie na rzecz gmin górniczych prawa własności nieruchomości związanych z produkcją węgla kamiennego, będących własnością lub przedmiotem użytkowania wieczystego przedsiębiorstw górniczych, podejmowane były już w 2016 r. Wtedy to Górnośląski Związek Metropolitalny wystosował apel do Prezesa Rady Ministrów o wystąpienie z inicjatywą ustawodawczą w sprawie ustawy o zasadach nieodpłatnego przeniesienia na rzecz gmin górniczych własności mienia po zlikwidowanych jednostkach organizacyjnych przedsiębiorstw górniczych oraz mienia nieprodukcyjnego istniejących przedsiębiorstw górniczych. Sprawa ta do dziś pozostaje bez rozstrzygnięcia.

Powyższe stanowić może przyczynek do wspólnej dyskusji nad możliwościami wykorzystania terenów pokopalnianych, w tym wariantów ich przekształceń i dalszego dysponowania nimi, a także nad zmianami legislacyjnymi.

Związek Subregionu Zachodniego z siedzibą w Rybniku apeluje o podjęcie działań zmierzających do rozpoczęcia rozmów w zakresie dalszego racjonalnego gospodarowania mieniem pokopalnianym, większego włączenia samorządów w ten proces, tworzenia nowych instrumentów zagospodarowania terenów pokopalnianych, zabezpieczania oraz rekultywacji terenów pogórnich i przemysłowych. Apelujemy również o przeprowadzenie reform legislacyjnych, które usprawnią proces sprawiedliwej transformacji, szczególnie w kontekście dalszego racjonalnego gospodarowania mieniem pokopalnianym. Tereny te nierzadko znajdują się w centrach miast. Brak możliwości sprawnego działania przekłada się na blokady rozwojowe.

Aktualnie Spółka Restrukturyzacji Kopalń, zgodnie z art. 23 ust. 1 i 3 ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego, może dokonywać darowizny mienia na rzecz gminy górniczej na cele związane z realizacją urządzeń infrastruktury technicznej lub innych celów publicznych, a także w celu pobudzania aktywności gospodarczej w jej obrębie. Przekazywanie gruntów jest procesem bardzo czasochłonnym, który wymaga wielu formalności. Tereny pogórnice, gdzie zaszczości sięgają czasem lat przedwojennych, wymagają gruntownego uporządkowania pod względem formalnym, zwłaszcza w zakresie braku obciążeń oraz praw wobec osób trzecich. By móc ten proces przeprowadzić, konieczna jest specustawa o szczególnych zasadach nieodpłatnego przeniesienia na rzecz gmin górniczych własności mienia po zlikwidowanych jednostkach organizacyjnych przedsiębiorstw górniczych oraz mienia nieprodukcyjnego istniejących przedsiębiorstw górniczych.

Jest to szczególnie istotne dla gmin w kontekście miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W tej materii postulowane jest stworzenie możliwości przeprowadzenia tzw. „szybkiej ścieżki” w procesie planowania przestrzennego. Dzięki efektywnemu planowaniu przestrzennemu korzyści odniosą zarówno inwestorzy, jak i zabezpieczone zostaną interesy lokalnych społeczności. Pozwoli to na stworzenie obszarów inwestycyjnych, na których będą powstawać strefy aktywności gospodarczej, ośrodki produkcji, przemysłu i usług, generujące nowe miejsca pracy. Inną równie istotną kwestią jest zrehabilitowanie terenów pokopalnianych. Działania rekultywacyjne są bardzo kosztowne, a nieregulowany stan prawny i rozdrobnienie własnościowe dużych terenów i obiektów przemysłowych skutkuje ich dalszą dewastacją i trudnościami w realizacji kluczowych projektów rewitalizacyjnych. Powoduje to konieczność systemowego podejścia do zagospodarowania terenów przemysłowych i zarządzania procesem ich rewitalizacji.

Strona samorządowa proponuje podjęcie rozmów i działań prowadzących do wypracowania rozwiązań umożliwiających szybkie przejmowanie niniejszych terenów. Jednym z możliwych działań jest przyspieszenie procesów komunalizacji terenów pokopalnianych.

Ze względu na ograniczone możliwości finansowe i prawne, gminy górnicze nie są w stanie w pełni zaplanować działań związanych ze zmianą funkcji terenów pokopalnianych, co może znacznie opóźnić procesy transformacyjne. By do tego nie dopuścić i jak najbardziej efektywnie wykorzystać szansę jaką daje Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji, apelujemy o rozpoczęcie rozmów w zakresie dalszego racjonalnego i zrównoważonego gospodarowania mieniem pokopalnianym, tworzenia nowych instrumentów, w tym instrumentów prawnych dla zagospodarowania i przenoszenia praw do własności terenów, a przede wszystkim większego włączenia samorządów w ten proces.

*Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku*

(-) Mieczysław Kieca